

16.8.18

Lausunto

Kepa ry.

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi hiilen energiakäytön kieltämisestä

Kepa ry, yli 300 suomalaisen kehitys- ja ympäristöjärjestön kattojärjestö, kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Kepa kannattaa hiilen energiakäytön kieltävän lain säätämistä

Kepa näkee hiilen energiakäytön kieltävän lain tapana kantaa Suomen globaalia vastuuta. Se vie osaltaan Suomea lähemmäs niitä päästönvähennyksiä, jotka tulee toteuttaa Pariisin sopimuksen tavoitteet saavuttaaksemme. Päätös antaa nopeasti kehittyville maille esimerkin siitä, että hyvinvointia voi parantaa ilman hiilen käyttöä. Laki toteuttaisi myös osaltaan Agenda 2030 sitoumusta, jonka toteutuminen Suomessa on osittain riippuvainen siitä, että vähennämme ilmastopäästöjämme nopeasti ja huomattavasti.

Suomen energia- ja ilmastopolitiikkaa ohjaavaksi tavoitteeksi on otettava päästöjen vähentäminen niin, että nettopäästöt ovat negatiivisia viimeistään vuonna 2030.

Lain tulisi astua voimaan jo vuonna 2025

Ilmastonmuutoksen kannalta jokaisella vuodella ja jokaisella poltetulla hiilitonnilla on merkitystä. Pariisin sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi jokainen eurooppalainen hiilivoimala tulisi sulkea 2020-luvun aikana¹.

Hiilikielto ulotettava myös valtion omistamiin yhtiöihin

Olisi johdonmukaista, että hiilen energiakäytön kieltävä laki ulottuisi myös valtion omistajaohjaukseen. Enimmäkseen valtio-omisteinen energiayhtiö Fortum on juuri ostanut lähes puolet saksalaisesta energiayhtiö Uniperista. Pelkät Uniperin kivihiihiomistukset vastaavat päästöiltään noin puolta Suomen valtion vuosittaisista kokonaispäästöistä. Lain hengen kannalta on nurinkurista, että valtio-omisteiset yhtiöt osallistuvat hiilikapasiteetin ylläpitoon ulkomailla samaan aikaan kun rajojen sisällä hiilen energiakäyttö kielletään.

¹ Climate Analytics 2/2017: A Stress Test For Coal In Europe Under The Paris Agreement ; <http://climateanalytics.org/publications/2017/stress-test-for-coal-in-the-eu.html>

Päästökauppaa vahvistettava entisestään ja hiilelle saatava lattiahintaa

Positiivista on, että lain perusteluissa otetaan kantaa myös kiellon ja päästökaupan suhteeseen. Vuonna 2019 käynnistytävä markkinavakausvaranto tekee hiilikiellon kaltaisista toimista entistäkin kannattavampia. Brittiläinen ilmastopolitiikkaan keskittyvä ajatushautomo, Sandbag, on todennut, että markkinavakausvarannon ansiosta hiilikiellon kaltaiset päästökauppasektoria koskevat vapaaehtoiset päästövähennystoimet eivät ole koskaan ennen päästökaupan aikana olleet yhtä kannattavia².

Lisäksi on erittäin hyvä, että päästökauppalakiin on tarkoitus lisätä säännös, jonka mukaan valtioneuvostolle annettaisiin valtuus päättää päästöoikeuksien mitätöinnistä hiilikiellon kaltaisissa tilanteissa, joissa sähköntuotantokapasiteettia suljetaan Suomen alueella kansallisten lisätoimien vuoksi.

Samalla on kuitenkin tärkeää, että Suomi ajaa tiukennuksia EU:n päästökauppaan, sillä edes markkinavakausvaranto ja mitätöinti eivät korjaa kaikkia päästökaupan puutteita. Suomen tulisi ajaa tiukkaa päästöoikeuksien lattiahintaa yhdessä muiden naapurivaltioiden kanssa.

Positiivista on myös se, että kaasun verotusta suhteessa hiileen ollaan keventämässä. Näin hiilen ja kaasun välinen ajojärjestys mahdollisesti muuttuisi jo lähiaikoina.

Korvaavat energialähteet: turpeesta eroon ja biomassan ilmastovaikutukset otettava huomioon

Kivihiilen energiakäytön kieltävä laki ei nykyisellään lähtökohtaisesti edistä ympäristönsuojelullisia tavoitteita, mikäli samalla ei ratkaista myös siirtymävaiheen myötä tapahtuvaa teknologista korvautumista. Suurimpiin mutkiin matkalla lukeutuu kivihiilen korvaaminen turpeella, ylimitoitetulla puupohjaisen bioenergian poltolla tai pitkällä tähtäimellä maakaasulla.

Lakiesityksen “tavoitteena olisi varmistaa hiilen energiakäytön päättymisen ennen vuotta 2030 sekä samalla välillisesti edistää energiajärjestelmän vähähiilisyttä ja uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa.” (s. 15). Vähähiilisen energiajärjestelmän edistämiseksi olisi johdonmukaista kieltää myös turpeen poltto energiantuotannossa. Turpeen kieltovuodeksi sopisi sama aikataulu kuin hiilellä. Näin varmistettaisiin, ettei hiili korvautu turpeella. Myös turpeen verotuen poisto olisi syytä toteuttaa pikimmiten.

² The case for additional actions under the EUETS has never been stronger <https://sandbag.org.uk/2017/11/23/no-waterbed-effect/>